

Status og råd

ICES har beregnet at gytebestanden av makrell i 2012 er over føre-var-nivået. Bestanden blir klassifisert til å ha full reproduksjonsevne, men ICES mener det er risiko for at den blir beskattet over bærekraftig nivå. Gytebestanden er estimert til å være om lag 2,7 millioner tonn i 2012. Dette representerer en nedgang fra 2,9 millioner tonn i 2011. Bestanden har vist positiv utvikling i rekrutteringen de senere år med rekordstore årsklasser de siste ti årene. Årsklassene 2005 og 2006 er de to mest tallrike som er målt gjennom hele tidsserien, tett fulgt av 2002-årsklassen. Også årsklassene 2007 og 2008 er over gjennomsnittet. Det er for tidlig å si hvor sterke årsklassene 2009–2011 er, men de utgjorde 20 % i fangstene under økosystemtøktet i Norskehavet i juli–august 2012.

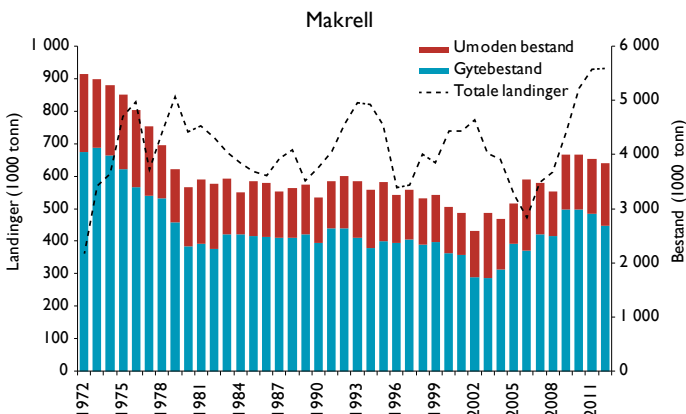
Økt kontroll har avdekket at tapet av makrell i fiskeriene kan være langt større enn fangststatistikken forteller på grunn av utkast, slipping m.v. Kunnskap om feilkilder i bestandsmålingene kombinert med alderssammensetningen i prøver fra fisket viser et uforklarlig stort tap. Det er ventet at dette tapet er redusert de seneste årene, men her trenger vi mer oppdaterte tall og estimater.

For rådgivningen betyr dette at bestanden mister mer makrell enn beregnet, og at det må ha vært mer makrell tilgjengelig enn bestandsberegningen tilsier. Dødeligheten har stort sett vært høyere enn det som er optimal beskatning. Får man det ekstra tapet under kontroll, vil bestanden kunne vokse. Sammen med en mer rasjonell fiskedødelighet vil det gi rom for betydelig høyere regulære kvoter og en gunstigere størrelsessammensetning i fangstene.

En kortidsprognose basert på en fangst på 930 000 tonn i 2012 gir en relativt stabil gytebestand på 2,7 millioner tonn i 2012. Ifølge gjeldende forvaltningsplan kan totalfangsten i 2013 ligge mellom 497 000 og 542 000 tonn. Ved uttak innenfor disse grensene er det beregnet at gytebestanden vil bli 2,5 millioner tonn i 2013; en liten nedgang fra 2012. Det har ikke vært inngått noen kyststatsavtale på makrell siden 2009. Norge og EU har blitt enige om makrellkvoter for 2013. Norges makrellkvote blir 153 597 tonn for 2013.

Fiskeri

Makrellfiskeriet foregår hovedsakelig i direkte fiskerier med snurpenot og trål. I Biscaya og utenfor Portugal tas makrell som bifangst i trål. Det norske fisket foregår først og fremst med snurpenot, en mindre mengde tas med garn/dorg og trål. Vårt fiske foregår om høsten i den nordlige delen av Nordsjøen, i Norskehavet og Skagerrak. Vi har en fast andel av kvoten i de vestlige områdene, Norskehavet og Nordsjøen. I 2011 fisket Norge 207 950 tonn. Tall for 2012 gir norsk fangst på 181 095 tonn. Makrellen vandret langt nord også i 2012 og ble fisket godt i Nord-Norge om sommeren. Andre store aktører i fisket er Storbritannia, Nederland, Irland, Russland, Danmark og Spania.

Bestand og fangst av nordøstatlantisk makrell.
Stock size and landings of Northeast Atlantic mackerel.

Kontaktperson: Leif Nøttestad | leif.nottestad@imr.no

NORDØSTATLANTISK MAKRELL

Makrell – *Scomber scombrus*

Gyteområde: Sentralt i Nordsjøen og Skagerrak (mai–juli), vest av Irland og De britiske øyer (mars–juli), i Norskehavet (mai–juni), og i spanske og portugisiske farvann (februar–mai)

Oppvekstområde: Nordsjøen, vest av De britiske øyer og vest av Portugal

Maks størrelse: 65 cm og 3,5 kg, vanligvis ikke > 1 kg

Levetid: Sjelden over 25 år

Føde: Dyrplankton, fiskelarver og småfisk

Nøkkeltall:

KVOTE 2013: Ingen internasjonal kyststatsavtale per 01.03.13.

KVOTE 2012: Totalkvote ble ikke besluttet på grunn av uenighet ved de internasjonale kyststatsforhandlingene på nordøstatlantisk makrell.

NORSK FANGSTVERDI 2012: 1 290 millioner kroner /2011: 2 561 millioner kr

NORSK EKSPORTVERDI 2012: 2 866 millioner kroner /2011: 3 500 millioner kr

Fakta om bestanden:

Makrellen som fiskes i Nordsjøen, Skagerrak og Norskehavet, stammer fra tre gyteområder: 1) Nordsjøen, 2) sør og vest av Irland og 3) utenfor Portugal og Spania. Makrell fra de sørlige og vestlige områdene vandrer til Norskehavet og Nordsjøen etter gyting og blander seg med nordsjøkomponenten. Det er ikke mulig å skille fangstene fra de forskjellige gytekomponentene, og makrellen forvaltes derfor som én bestand, nordøstatlantisk makrell.

Makrell er en hurtigsvømmende, pelagisk stimpfisk som kan vandre over store områder. I Atlanterhavet er makrell utbredt fra Nord-Afrika til ca. 70°N, inkludert Middelhavet, Svartehavet, Østersjøen og Skagerrak. Det er også en bestand utenfor østkysten av USA, men ingenting tyder på at det er forbindelse eller utveksling på tvers av Atlanterhavet.

Vår makrell mangler svømmeblære og må bevege seg hele tiden for ikke å synke. Den trenger mye næring til bevegelse, vekst og utvikling av kjønnsprodukter. Den spiser plankton, småfisk som tobis, brisling og sild samt yngel av andre arter, og den blir selv spist av stor fisk, hai og tannhval. Makrellen gyter eggene i overflaten. Eggene inneholder en oljedråpe som gir dem god oppdrift, og i godt vær finnes de helt i overflatelaget. I Nordsjøen gyter makrellen fra midten av mai til juli, med topp gyting i midten av juni.

Etter at makrellen har gytt i de sørlige og vestlige områdene, vandrer den nordover og inn i Norskehavet, der den gir opphav til et rikt russisk fiske i internasjonalt farvann i juli–august. Etter hvert vandrer den inn i Nordsjøen, der den blander seg med nordsjøkomponenten. Her blir den til slutten av desember, og ofte til midten av februar neste år, før den vandrer tilbake til gyteområdet.